
Review

Reviewed Work(s): חנן רונן by פיגור שכלי. עיון, דרכי עבודה והוראה

Review by: אפרת סלניקיו

Source: *IJOT: The Israeli Journal of Occupational Therapy* / כתב עת ישראלי לריפוי
כרך (פברואר 2010), pp. H61-H62, פברואר 2010, כרך 19, חוברת 1

Published by: Israeli Society of Occupational Therapy / העמותה ישראלית לריפוי בעיסוק

Stable URL: <https://www.jstor.org/stable/23470788>

JSTOR is a not-for-profit service that helps scholars, researchers, and students discover, use, and build upon a wide range of content in a trusted digital archive. We use information technology and tools to increase productivity and facilitate new forms of scholarship. For more information about JSTOR, please contact support@jstor.org.

Your use of the JSTOR archive indicates your acceptance of the Terms & Conditions of Use, available at <https://about.jstor.org/terms>

JSTOR

is collaborating with JSTOR to digitize, preserve and extend access to *IJOT: The Israeli Journal of Occupational Therapy* / כתב עת ישראלי לריפוי בעיסוק

נטע לינדר-כץ

עורכת:

מדור סקירת ספרים

פיגור שכלי. עיון, דרכי עבודה והוראה (2005) חנן רונן

הוצאת ספרים "אח" בע"מ, ישראל, 499 עמ'

"חינוכם של ילדים עם פיגור שכלי החל לפני כמאתיים שנה בעבודתו של הרופא הצרפתי איטרד, שניסה לטפל בשיטות חינוכיות בילד נטוש שמצא ביער בדרום צרפת ב-1799. זוהי ראשיתו של החינוך המיוחד..." כך פותח ד"ר חנן רונן את ספרו "פיגור שכלי". ספר זה הוא ראשון מסוגו בעברית, נכתב ונבנה במטרה לשמש ספר לימוד בסיסי ומקיף (text book) בתחום של מוגבלות שכלית התפתחותית. התחום העוסק במוגבלות שכלית התפתחותית מצוי במצב של שינוי ותנועה מתמדת הן בהבנת המהות של המוגבלות וההתייחסות אליה מבחינת ההגדרות והסיווג, והן מבחינת השפה והמינוח של ההגדרות והסיווג. בספר סקירה מקיפה, יסודית ומעמיקה של תחום הפיגור השכלי ושל נושאים שונים הנושקים לתחום. מלבד הצגת הנושא, תוך סקירת חומר רב מספרים, מאמרים ומחקרים בתחום, עורך חנן רונן ניתוחים והקשרים המחדדים את המורכבות ואת הרבגוניות הן של המוגבלות והן של הגישות השונות המתייחסות אליה. הספר מחולק לשניים מבחינת תוכנו, הפרקים הראשונים (1 עד 5) עוסקים

בהיבט העיוני:

מהות הפיגור השכלי (הגדרה, השקפות שונות), סיווג; שיעור; סקירה היסטורית; גורמים לפיגור השכלי; מניעתו; תכונות; מסגרות ושירותים. הפרקים הבאים בו (6 עד 9) עוסקים בהיבט החינוכי מעשי וכוללים התייחסות לנושאים האלה: בדיקה והערכה; גישות ועקרונות הוראה (תוך התייחסות לחינוך מיוחד בכלל); תכניות לימודים ודרכי הוראה. הפרק האחרון בספר מיוחד לסוגיות מרכזיות ובהן המחלוקת בנושא השילוב; קביעה עצמית (determination - self); בעיית הסיווג והתייג; משפחות לילד עם מוגבלות שכלית ומבט אל העתיד. יש בספר גם היבט יהודי-ישראלי המתייחס לנושאים כגון הפיגור השכלי במקורות היהדות, חינוכם של תלמידים עם פיגור שכלי בארץ, חוק חינוך מיוחד בארץ ועוד.

כתב עת ישראלי לריפוי בעיסוק, פברואר 2010, 19 (1)

 מדורים

הספר נועד לסטודנטים ולחוקרים בתחום, לעובדי הוראה בחינוך המיוחד והרגיל, לעובדי רווחה, פסיכולוגיים ויועצים חינוכיים, לאנשי מקצוע אחרים העובדים עם אוכלוסייה זו, וכן להורים ומשפחות לילדים ובוגרים עם פיגור שכלי. מלבד חומר רקע עיוני ימצאו העובדים בתחום גם עקרונות, טכניקות ודוגמאות מעשיות לעבודה בשטח.

לצד מתן ידע נרחב בכל הקשור למוגבלות שכלית התפתחותית בכלל, מספק הספר לקוראים השונים גם תמונה רב ממדית בכל הנוגע לחינוך תלמידים עם מוגבלות שכלית התפתחותית.

סדרת גומא (20 סיפורים קצרים) 2009

בעריכת עפרה רזאל ומרים פוזנר
הוצאת מט"ח

בביקורים שונים במוסדות לחינוך מיוחד ובהשתתפות בימי עיון של משרד החינוך המציגים חומרי למידה שונים, לרוב ניצב במרכז שולחן גדול ועליו מוערמים מעין חוברות או בעצם "ספרים בעבודת יד" מאת הצוות המקצועי. חלק מן הספרים מבוססים על ספרות קיימת, אבל מותאמים לאוכלוסייה מבחינת השפה, גודל האותיות, איורים וכדומה, וחלקם ספרים מקוריים הנכתבים ונערכים ביוזמה פרטית. הפקת החוברות השונות מבורכת ומשולבים בה רצון טוב והשקעה רבה, ועם זאת בשל הפקת החוברת בשיטת "עשה זאת בעצמך" קשה להשוות את חוויית הקריאה בה לאיכות המפגש עם ספר ועם הקסם שבקריאת טקסט מהנה ומעשיר.

המרכז לטכנולוגיה חינוכית (מט"ח) ערך סקר צרכים בהיקף מצומצם בבתי ספר בשנת הלימודים תשס"ז ומצא, שאחת הבעיות המרכזיות בטיפול תרבות הספר היא היעדרם של ספרי קריאה מותאמים לתלמידים עם צרכים מיוחדים, ובהם צעירים עם מוגבלות שכלית התפתחותית. צוותים חינוכיים המבקשים לקרב את תלמידיהם לעולם הספר מוצאים כי רוב הספרים המתאימים מבחינת רמתם הלשונית לאוכלוסייה הם ספרי ילדים שתוכנם מותאם לילדים בגיל הרך. אין כמעט בנמצא ספרים או סיפורים המשקפים את עולמם או את תחומי התעניינותם של אנשים צעירים עם מוגבלות שכלית התפתחותית מגיל 15 ומעלה, שכתובים בדרך המותאמת ליכולות שלהם.

המחסור בספרות מתאימה הביא את מט"ח בשיתוף אק"ם וכתר, לערוך תחרות של כתיבת סיפורים המיועדים לצעירים עם מוגבלות שכלית התפתחותית בני 15 עד 25. מטרת התחרות הייתה לייצר סיפורים מתאימים על מנת להוציא לאור בהמשך כספרים. תוצר התחרות הוא סדרת גומא הכוללת שלל סיפורים קצרים המתאימים לאוכלוסייה הן מבחינה קוגניטיבית ולשונית והן מבחינת הנושאים: אהבה, התמודדות והתגברות על קשיים, עצמאות, עבודה, עזרה לזולת ועוד. בסדרה עשרה ספרים מאוירים, בכל ספר שני סיפורים ותקליטור נלווה ובו

כתב עת ישראלי לריפוי בעיסוק, פברואר 2010, 19 (1)